

entrevista

Raül

Professor Càtedra
UNESCO per la Pau
de la UAB

Romeva

“La construcció de la Pau comença per un mateix en cada àmbit”

L'onze de setembre de 2001 ha estat un cop molt fort per a tota aquella gent que treballa per un món més just, en la construcció d'una cultura de la pau. Hi ha un desencant generalitzat?

Més que desencant, el que percebo és la constatació de coses que fa molt de temps que vaticinàvem. És evident que la lògica que està imposant-se en aquests moments i bàsicament als governs occidentals, encapçalats pels Estats Units, té aquestes conseqüències. Evidentment, el que està passant és fruit del fanatisme però també, en un marc més ampli, d'una lògica que acaba en una cultura de la violència que el que fa és armar aquests fanatismes i dotar-los no només de possibilitats d'actuar, sinó també d'un marc ideològic que els avala. Ja s'anunciava des de fa molt temps que si seguíem amb aquesta lògica això podia passar.

Què hi ha al darrere d'aquest atemptat?

Crec que el tema de fons és entendre'l

com un aspecte emmarcat en un problema global molt més ampli relacionat amb la gestió i la globalització actuals, amb l'existència d'unes importants desigualtats mundials i a nivell local que tenen a veure amb el fet que unes minories tinguin moltes possibilitats i molts recursos mentre la gran majoria de la població es veu perjudicada o, si més no, gens beneficiada.

Creus que és una bona opció combatre els fanatismes amb la guerra?

La solució a aquest tipus de fanatisme només passarà quan tots els actors que el rebutgen es puguin posar d'acord, i això no es pot fer des d'un altre fanatisme. I lamento que els Estats Units estiguin apostant per un altre fanatisme de característiques molt

similars al dels qui han dut a terme aquest atemptat. Cal evitar el simplisme de plantejar el món en termes de bons i dolents i buscar solucions en el marc complex de les relacions internacionals.

Europa té la possibilitat de demostrar que les coses es poden fer d'una altra manera, tot i que darrerament sembla que qualsevol solució possible passa pel carro de les armes.

Crec que aquí hi ha una oportunitat per poder demostrar als Estats Units que sols no poden pretendre gestionar el món. I penso que és una oportunitat dels governs que fins ara han estat víctimes d'aquesta prepotència nord-americana per posar de manifest que si hi ha una possible solució als fanatismes ha de ser per la via concertada, però no sota les directrius unilaterals dels Estats Units. Cal concertar

governos i societats en un projecte comú. I crec que les societats civils d'aquests països europeus poden tenir la força suficient per plantejar als seus dirigents un canvi de discurs i d'actitud.

Ets optimista!

No em queda més remei. Penso que el primer fonament per pensar en la construcció de la cultura de la Pau és creure que és possible. Per tant, malgrat que hi hagi moltes situacions que donin raons de sobra per ser pessimistes, segueixo pensant que hi continua havent possibilitats de canviar les coses i fer-les d'una altra manera. Evitar plantejar-les és una acció derrotista que l'únic que fa és beneficiar aquells als quals ja els està bé que les coses siguin com són.

Suposo que és difícil liderar un assumpte d'aquestes característiques i que és més fàcil llençar la tovallola.

En absolut! Precisament, aquest tipus de situacions demostren que la feina que estem fent és més necessària que mai i que, malgrat les dificultats que tenim per fer-la, aquestes situacions demostren que aquesta feina és molt més útil que una resposta militar, que un increment en la despesa militar, que un discurs excloent, etc. Quan ens pregunten: què penseu fer?, sempre responc: seguir treballant com fins ara perquè és l'única manera de garantir que tard o d'hora acabarem canviant el xip de la lògica de la cultura de la violència. I l'única opció que ens pot dur a resultats engrescadors és canviar aquesta lògica de la cultura de la violència per una lògica de la cultura de la Pau. Això no vol dir establir paradisos, sinó entendre que davant dels conflictes es pot actuar de moltes maneres i que unes maneres porten a més conflicte i a més violència i, d'altres, el que poden fer és conduir el conflicte cap a

solucions realment de construcció de la Pau.

Aquesta lògica que comentes, per on passa?

D'entrada, per un canvi en la perspectiva de l'educació. L'educació per la Pau, a favor de la convivència, de la tolerància i de la comprensió és l'aspecte número u en el qual cal aprofundir. I això es fa a tots els nivells: primari, secundari i universitari, formal o no formal. Els responsables de l'educació en les seves múltiples formes tenen un paper a jugar dins i fora de les aules. En el marc dels mitjans de comunicació, en l'àmbit familiar, en els àmbits socials i en els del lleure. A més a més, això ha d'anar acompanyat de coherència en d'altres aspectes. Els mitjans de comunicació, per exemple, han de fer una informació veraç, han d'assumir el seu paper d'actors i no han d'amagar-se darrere d'una falsa i absolutament incerta transmissió, ja que són

"LA CULTURA DE LA PAU
ÉS UNA QÜESTIÓ
COMPARTIDA."

Manifest per la PAU

creadors d'opinió.

Aquests dies molta gent s'ha sentit estafada pel sistema. Diuen que els polítics no escolten ningú i que la participació electoral els sembla una fal·làcia!

Les institucions polítiques han d'assumir la cada vegada més necessària participació ciutadana en les decisions polítiques. Cal que se superi aquesta participació limitada a les eleccions i que es vegi que és una via imprescindible amb la qual comptar per a moltes qüestions. I tot això ha d'anar acompanyat de l'àmbit de l'economia i dels negocis, que han de servir de plataformes de gestació de noves maneres d'enfocar els conflictes.

Vols dir que és una responsabilitat compartida?

Hem d'acabar amb la idea que la responsabilitat d'acabar amb la violència i construir la Pau és dels

altres: ONG, polítics, periodistes, etc. La construcció de la pau comença per un mateix en cada àmbit. I a partir d'aquesta responsabilitat individual també es poden buscar les connexions amb les altres responsabilitats. Però el punt de partida és la responsabilitat individual.

Moltes vegades ens preguntem què és la pau, i encara que mirem al nostre entorn no podem trobar el sentit d'aquesta paraula. Però us heu demanat mai què és la pau?

PAU és igualtat, perquè davant de tot som humans i cap cultura té dret a creure's superior a les altres.

PAU és respecte, perquè el món és un mosaic d'ideologies, i el respecte és el fonament d'aquesta convivència.

PAU és solidaritat, perquè és la necessitat de compartir el que tu tens amb la gent del teu voltant que li falta.

PAU és amistat perquè és l'afecte que tot ésser humà dona i rep de les persones més properes.

PAU és altruisme perquè dones sense esperar res a canvi

PAU és llibertat perquè tot individu té dret a pensar i expressar-se lliurement sense cap coacció.

Així doncs, pau és igualtat, respecte, solidaritat, amistat, altruisme i llibertat entre totes aquelles coses que tothom coneix però no sap expressar.

Des de l'esplai intentem treballar per la PAU!!!

■ Manifest elaborat pel grup de joves els Xoriguers de Colònies St. Esteve de Granollers

"CAL ENSENYAR A REFLEXIONAR,
A PREGUNTAR-SE EL PERQUÈ,
A NO DEIXAR-SE ARROSSEGAR
PER IDEOLOGIES ALIENADORES
DE LA REALTAT."

Aquesta participació, aquest diàleg per canviar el sistema, és possible?

Si només mirem les coses que no funcionen ens desesperarem. Cal partir de les coses que ens permeten tenir esperança que tot pot canviar. I tenim molts exemples que demostren que, efectivament, les coses es poden fer d'una altra manera.

Com valoren el fet que el govern espanyol doni suport a l'atac dels Estats Units tot i l'oposició de moltes persones?

El govern hauria de ser prou madur per veure que la guerra no és una bona opció perquè tindrà conseqüències nefastes i endarrerirà molts dels progressos que havíem aconseguit en termes de pont de diàleg entre cultures i civilitzacions. Clarament és un cop duríssim al dret internacional que tant costa de consolidar i crec que no s'hauria de plantejar el debat. No hi ha opcions militars que valguin.

Què pot fer el món del lleure per la construcció de la cultura de la Pau?

Es poden fer infinitat de coses, i no només es poden

fer, sinó que s'estan fent. La primera lliçó que cal treure en aquest sentit és que no hi ha res per inventar. Tot està inventat. Simplement s'ha d'aplicar al sentit comú de tants anys d'experiències positives i negatives. I és molt important fomentar un tipus de sensibilitat que es basi en el fet d'entendre, i no de condemnar i criminalitzar accions que des d'un punt de vista concret podrien ser condemnables. Cal entendre el que hi ha al darrere. I entendre les raons és veure que els problemes no tenen tant a veure amb les accions concretes, sinó amb el marc en què esdevenen. Cal assimilar també la responsabilitat com un valor, i assumir que la pròpia acció individual té efectes positius i negatius. Per tant, s'han de potenciar els aspectes positius i anar eliminant els negatius.

Per aconseguir això, què cal fer?

És necessari que cadascú assumeixi el seu protagonisme. Cal que les persones siguin protagonistes de la seva vida. Ningú no ha de creure que pot parlar en nom dels altres. Cal ensenyar a

reflexionar, a preguntar-se el perquè, a no deixar-se arrossegar per unes ideologies que alienen la pròpia opinió. Formar el sentiment crític és un primer pas per no formar exercits de seguidors incondicionals, que són els brous de cultiu que necessita el fanatisme.

La societat d'avui és més violenta?

Crec que hi ha una part de veritat en aquesta afirmació que fan alguns, però em resisteixo a ser catastrofista. Tot i que hi ha actituds violentes condemnables, tenim clares experiències que ens demostren com s'està potenciant la

convivència entre cultures, entre pobles i entre classes socials, i això, d'alguna manera, ens ha de servir de lliçó per veure el que funciona i el que no. El que funciona és present a molts llocs, en l'àmbit del lleure, en l'educatiu i en el no formal. I aquestes iniciatives són les que ens han de permetre creure que, per molt que en alguns casos no funcioni, això no vol dir que aquesta sigui la qüestió determinant.

"LES INSTITUCIONS POLÍTiques
HAN D'ASSUMIR
LA PARTICIPACIÓ
CIUTADANA."

Aquesta entrevista es va fer just després de l'11 de setembre. Com hem pogut seguir, els esdeveniments han evolucionat.